

Saka mõisas avati mälestusmärk Mathias Rusti ajaloolisele lennule läbi raudse eesriide

Laupäeval avati Ida-Viru maal Saka mõisa pargis mälestusmärk ajaloolisele Mathias Rusti lennule läbi raudse eesriide. Põhja Eesti pankranniku äärel, Balti klindi veele paigaldati Saka mõisa omanike Eha ja Tõnis Kaasiku ning arhitekt Kristiina Kenter'i ühis tööna sümbolne 24 meetrine mustadest betoonkividest lennurada, mille lõpetab punasest graniidist n-ö Punane väljak.

35 aastat tagasi, 28. mail 1987 maandus 18 aastane Saksa harrastuslendur väikelennukil Cessna Skyhawk 172 Moskva Punasel väljakul. Mathias Rust alustas oma legendaarset lendu Helsingist Malmi lennuväljalt. Sisenedes üle Soome lahe lennates Saka kohal NSV Liidu õhuruumi ning vältides kõi-

ki õhukaitsesüsteeme, maabus ta kuus tundi hiljem Punasel väljakul otse Kremli müüri all. Mälestusmärgi raudse raamatuna kujundatud stendilt võib Rusti lennu lugu lugeda neljas keeles.

“See lend läbi raudse eesriide andis lisaimpulsi Nõukogude Liidu lagunemisele ja Eesti taasiseseisvumisele,” ütles Saka mõisa omanik Tõnis Kaasik. “Tahtsime omalt poolt vääridada mälestusmärgiga seda ajalugu muutnud tegu, mis on otsapidi seotud ka Saka ajalooa. Just Saka piirkonnas sisenes Rust enda lennukiga Nõukogude õhuruumi ning Kohtla-Järve kohale jõudes hakkas piki raudteed Moskva poole lendama. Täna sel päeval, mil Nõukogude Liidu õigusjärglane Venemaa

Avamist ilmestas harrastuslendur Hendrik Aguri ülelend.

föderatsioon peab agressiivset sõda naaberriigi Ukraina ja kogu läänemaailma vastu sooviga pöörata aeg tagasi Rusti lennu eelsesse aega, on taolise lennu meenutus eriti tähenduslik,” lisas Kaasik.

Virumaa Teatajale on Kaasik rääkinud, et mälestusmärgi

idee tekkis tal paar kolm kuud tagasi. “Mõtlesime vahepeal tuua kuskilt ka lennuki, aga tanke juba võetakse maha. Me ei hakka lennukeid uuesti üles panema,” lisas Kaasik. Mälestusmärgi avamise ajal tegi Saka mõisast ülelennu erapiloot Hendrik Agur, kes lendas väike-

lennukiga Cessna 150 (isna samasugune nagu Rustil 35 aastat tagasi), meenutamaks sellisel 35 aasta tagust aega.

Mälestusmärgi avatäisele järgnesid asjakohased sõnavõttud endisesse Nõukogude piinvalve projektorihoonesse rajatud seminarimajas, kus lennuga kaasnevat analüüsis ajaloolane Küllö Arjakas.

Eha ja Tõnis Kaasik on ka varem Saka mõisa parki ilmes tanud. 2021 valmis Aivar Simsonil skulptuur “Põlvest põlve”, sümboliseerimaks mõisa 400-aastase ajaloo järjepidevust seda hoidnud perekondade kaudu. 2018 avati skulptor Aivar Simsoni ja arhitekt Kalle Rõõmuse baltisakslaste ümberasumisele pühendatud mälestusmärk “Umsiedlung”. (VT)

ERAKOJU